T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
GÜZEL SANATLAR ENSTİTÜSÜ
GELENEKSEL TÜRK SANATLARI ANASANAT DALI

TEZHİP SANATINDA SULTAN I. MAHMÛD DÖNEMİ (1730-1754)

Yüksek Lisans Tezi

ALİ ERSEN ÖZYURT

Danışman: Doç. GÜLNUR DURAN

İstanbul, 2024

GENEL BİLGİLER

Adı ve Soyadı	: Ali Ersen Özyurt
Anabilim Dalı	: Geleneksel Türk Sanatları
Program	: Tezhip
Tez Danışmanı	: Doç. Gülnur Duran
Tez Türü ve Tarihi	: Yüksek Lisans – Nisan 2024
Anahtar Kelimeler	: Tezhip, Rokoko, Barok, Batılılaşma, Sanat, Geleneksel Sanatlar, Sultan I. Mahmûd

ÖZET

TEZHİP SANATINDA SULTAN I. MAHMÛD DÖNEMİ (1730-1754)

"Tezhip Sanatında Sultan I. Mahmûd Dönemi (1730-1754)" adlı tez çalışması, rokoko ve barok üslûplarının tezyînî sanatlarımızdaki etkilerinin belirgin bir biçimde görülmeye başlandığı Sultan I. Mahmûd Dönemi'nde (1730-1754) tezhip sanatının durumunu ortaya koymayı hedeflemektedir.

Osmanlı Devleti'nde 18. yüzyılın başlarından itibaren görülmeye başlanan ve Sultan I. Mahmûd Dönemi'nde daha bilinçli bir şekilde yürütülen "Batılılaşma" hareketlerinin izleri sosyal, askerî ve siyasî alanda olduğu kadar, sanat ve kültür alanında da hissedilir şekilde kendini göstermektedir. Bu dönemde devletin devamının sağlanması için alınan tedbirlerin birçoğunun ülkedeki sanat hayatını da etkilediği muhakkaktır. Sanat eserlerinin, içinden çıktığı toplumun durumunu da yansıttığı düşünüldüğünde, Batılılaşma sürecini el yazmalarında da takip etmenin mümkün olduğu söylenebilir.

Bu bakımdan Sultan I. Mahmûd Dönemi'nin yazma eserleri bezeme hususiyetleri bakımından dikkat çekicidir. Çalışmamızın amacı; bu devrin tezhip sanatını uygulanan teknik, renk, kullanılan malzeme, motif ve desen tasarımı açısından inceleyip değerlendirmek ve tezhip sanatı ile irtibatlı olarak diğer tezyînî sanatlarla birlikte bir üslûp birliğinin varlığını tespit etmektir. Bu amaçla dönemin hususiyetlerini yansıtan yazma eserler tasnif edilip, tezhipli sayfaları tetkik edilmiş; elde edilen bulgular önceki dönemin yazma eserleri, Batı menşeili eserler ve diğer tezyînî sanatların Sultan I. Mahmûd Dönemi'ndeki eserleri ile karşılaştırılmıştır.

Sultan I. Mahmûd Dönemi tezyînî sanatlarında Klâsik Dönemin geleneğe bağlı uygulamalarına devam edilirken, Batılı bezeme unsurlarını ihtiva eden yeniliklere de yer verildiği görülmektedir. Tezhip sanatından kitap kaplarına, minyatürden taşınabilir obje bezemeciliğine, taş oymacılığından maden sanatına kadar tezyînî sanatlarımızın pek çok dalında klâsik tezhip, rokoko ve barok üslûplarının uygulamaları -bu sanatlarda- daha sonraki yıllarda görülecek değişimlerin habercisi gibidir. Çalışmamızın, Sultan I. Mahmûd Dönemi sonrası tezhip sanatı ile ilgili araştırmalara da katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

GENERAL INFORMATION

Name and Surname	: Ali Ersen Özyurt
Major (Field)	: Traditional Turkish Arts
Programme	: Illumination
Supervisor	: Assoc. Prof. Gülnur Duran
Degree Awarded and Date	: Master-April 2024
Keywords	: Art of book illumination, Rococo, Baroque, Art, Westernization, Traditional Arts, Sultan Mahmûd I

ABSTRACT

IN THE ART OF BOOK ILLUMINATION THE PERIOD OF SULTAN MAHMÛD I (1730-1754)

This thesis named as “In the Art of Book Illumination, The Period Of Sultan Mahmûd I (1730-1754)”, aims for demonstrating the situation of the art of book illumination in the period of Sultan Mahmûd I, when rococo and baroque influences began to appear in our arts.

Westernization movement’s signs which began to appear in early XVIII. century in Ottoman Empire and Sultan Mahmûd I period show concretely in cultural and artistic areas as in social, military, political areas. In this period, many measures taken for continuity of government, influenced art life in country. Considering, art products reflect the situation of society which they created in, it can be possible following westernization process in hand writting books.

The period of Sultan Mahmûd I whic was of the early stages of the movement named as westernization in the Ottoman Empire; social, politics and military affairs, where relations with the west have been rearranged is also striking in terms of works of art. The aim of our work is to examine and evaluate art of book illumination in terms of technique, colour, used material and pattern design and to determine the existence of a sytylistic union with other decorative arts.

In this period, from art of book illumination to the bookbindings, from miniature and painting arts to the decoration of the portable objects, from art of the stone work to metal working, all applications of classic art of book illumination, Rococo and Baroque style, in all branches of our decorative arts, like a messenger of changes will be seen in these arts in the following years. It is considered that our work will shed light to studies about the art of book illumination the after period of Sultan Mahmûd I, too.

ÖNSÖZ

18. yüzyıl, Osmanlı toplumunda Batılı değerlerin giderek artan seyirde benimsendiği bir zaman aralığı olarak kabul edilir. Batılı tesirlerin yüzyılın başında, ilk olarak kültür ve sanat ortamında kendini hissettirdiği bilinmektedir. Avrupa'nın rokoko ve barok sanat üslûpları, bir takım bezeme unsurları içinde, Türk tezyini sanatlarına bu yüzyılda nüfuz etmeye başlamış; varlığını köklü geleneği sayesinde koruyup sürdürebilen bezeme sanatlarımızda, milli hüviyeti yansıtan unsurlarla, rokoko ve barok tarzları birlikte yer alır olmuştur. Tezyînî sanatların en geniş uygulama alanına sahip kollarından biri olan tezhip sanatında da rokoko ve barok tarzlarının tesiri bu yüzyılda bâriz olarak görülmeye başlar. 'Tezhip Sanatında Sultan I. Mahmûd Dönemi (1730-1754)' adlı tez çalışmamızda Sultan I. Mahmûd Dönemi'nde tezhip sanatının vaziyeti araştırılıp, açıklanmaya çalışılmıştır.

Bu çalışma hiç şüphesiz müşterek bir emeğin ve fedakarlığın mahsulüdür. Kendisine talebe olmanın itibarını yirmi üç senedir hissettiğim Saygıdeğer Hocam ve Tez Danışmanım Doç. Gülnur Duran Hanımefendi, yüksek lisans programı vasıtasıyla, Türk tezhip sanatı deryasının bambaşka bir limanına erişmemi mümkün kılmıştır. Tez konusu dahilinde edindiğim yeni bilgi ve becerileri kendisinin emaneti bilirim. Nazarî ve amelî Türk tezhibini, şahsına has tavır ve prensipleriyle, talebelerine fîsebîlillah öğreten Saygıdeğer Hocam; bu çalışma süresince elbette beni sabırla yönlendirmiş, arşivinden istifade etmeme cömertçe müsaade etmiş, engin bilgilerini esirgememiştir. Ancak bizler için kendisi bu vasıfların daha ötesinde benzersiz bir rehber, sanatın, zarafetin ve iş ahlâkının ete-kemiğe bürünmüş, canlı hâlidir. Bu bakımdan Kıymetli Hocama hudutsuz minnetimi ifade eder, şükranlarımı sunarım. Yüksek lisans ders döneminde Saygıdeğer Prof. Dr. Çiçek Derman Hocamızın Osmanlı Dönemi Tezhip Sanatı adlı derslerine devam ederek, emsalsiz bilgilerinden istifade etme imkânı buldum. Kendilerine daima müteşekkirim.

Çalışmanın hazırlık, yazım ve çizim safhaları, biri dünya genelinde, diğeri ülkemizde vukû bulan felaketlerle mücadele edilen iki zor döneme denk gelmiştir. Covid-19 salgınının zorunlu sosyal kısıtlamalarında ve 6 Şubat 2023 Kahramanmaraş depremleri

sonrasında çalışmalarımıza devam ettik. Her iki felâketin doğurduğu mahrumiyet ortamında, kimi kurumların koleksiyonlarından tam olarak istifade edemediğimizi, kiminden ise kurum personelinin ferdî desteği sayesinde, kısıtlı hizmet aldığımızı söylemeliyim. Yine de birçok mühim eseri ve konu başlığını tez dışında bırakmamaya azami ihtimam göstererek, hedeflediğimiz sonuca ulaşmaya çalıştık. Bu sebeple çalışmanın varsa eksik ve kusurlu taraflarının anlayışla karşılanacağını ümit ederim. Araştırmalarım sırasında sağladıkları kolaylıklar için İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphânesi, Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphânesi, Süleymâniye Yazma Eser Kütüphânesi, İnebey Yazma Eser Kütüphânesi ile Necip Paşa Kütüphânesi'nin yönetici ve çalışanlarına; Vakıflar Genel Müdürlüğü, Kültür ve Tescil Dairesi Başkanlığı çalışanlarından Sn. İbrahim Turhan'a; Türk ve İslâm Eserleri Müzesi Yazma Eser Araştırma Biriminden Sn. Kadir Şahin'e; Ayasofya-i Kebîr Câmî-i Şerîfi İdare Kuruluna teşekkürlerimi sunarım. İncelediğimiz yazma eserlerden bazılarının yazı cinsini tespit eden Sn. Öğr. Gör. Dr. Talip Mert Hocamıza; tez kataloğundaki çizimlerimin bir kısmının dijital dönüşüm ve düzenlemelerini yaptıkları için Sn. Fatma Soytürk'e ve Sn. Öğr. Gör. Volkan Hoşcan'a; Arapça imlâ ve Farsça-Türkçe çeviriler hususunda yardım eden Süeda Akbulut ve Tuba Uyar Hanımefendilere teşekkür ederim. Yazım-çizim konusunda desteklerini esirgemeyen fedakâr arkadaşlarım; müzehhibe Funda Esra Şengezer'e, müzehhibe Filiz Şapcıoğlu Hanımefendi'ye ve ressam Esra Karaduman'a minnettarım. Kaynak yayın-materyal temini, baskı ve bilişim konuları dahil, ihtiyacım olan hemen her hususta koşulsuz desteği ile yanımda olan sevgili Emre Kara'ya en içten teşekkürü borç bilirim.

Hayat yolum kendisiyle kesiştiği andan itibaren güler yüzü, yapıcı tutumları, tertemiz sevgisi ve sabrı ile dünya görüşümü yeniden şekillendiren; estetik, sanat ve kültüre dâir çözüm aradığım hemen her meselede, tavsiyeleri ve sohbetiyle ufkumu açıp, çözüm yolları bulmamı sağlayan; tez çalışmam esnasında kendisinin ve çocuklarımızın konforundan ciddi fedakarlıkta bulunup, maddi-manevi hiçbir şeyi esirgemeyen sevgili eşim Uzm. Dr. Banu Mutlu Özyurt'a olan minnetim tarifsiz, iki cihanda şükranım sonsuzdur...

İstanbul, 2024 Ali Ersen Özyurt

İÇİNDEKİLER

Sayfa No.

ÖZET ..... **iii**

ABSTRACT ..... **iv**

ÖNSÖZ ..... **v**

FOTOĞRAF LİSTESİ ..... **ix**

ÇİZİM LİSTESİ ..... **xxi**

TABLO LİSTESİ ..... **xxv**

KISALTMALAR ..... **xxvi**

1. GİRİŞ **1**

2. SULTAN I. MAHMÛD DÖNEMİ **6**

2.1. Sultan I. Mahmûd'un Hayatı 6

2.2. Dönemin Kültür ve Sanat Ortamı 11
2.2.1. Sultan I. Mahmûd Dönemi'nde Tezhip Sanatı, Saray Nakışhânesi ve Sanatkârları 16
2.2.2. Sultan I. Mahmûd Dönemi'nde Diğer Tezyînî Sanatlar 27

3. KATALOG **61**

3.1. Eser 1 TSMK, E.H. 394, En'âm-ı Şerîf 63
3.2. Eser 2 NPK, NP-672, Kur'ân-ı Kerîm 72
3.3. Eser 3 TSMK, E.H. 395, En'âm-ı Şerîf 83
3.4. Eser 4 SÜ, SSM. 101-0407, En'âm ve Sûreler 92
3.5. Eser 5 TSMK, Y.Y. 856, Dua Kitabı 102
3.6. Eser 6 SYEK, Hacı Beşir Ağa 682, Hacı Beşir Ağa Vakfiyesi 112
3.7. Eser 7 NY MM, 1975.192.1, Duâ Risâlesi 117
3.8. Eser 8 İÜ, NEK. A.Y. 6582, Kur'ân-ı Kerîm 133
3.9. Eser 9 SYEK, Mihrişah Sultan nr. 433, Merâhu'l-Ervâh 148
3.10. Eser 10 EK, Yazma Fihrist 25/1, Ayasofya Kütübhâne-i Hümâyûnu Defteri 191
3.11. Eser 11 SYEK, Yazma Fihrist 25/4, Galata Sarayı Mektebi Kütübhâne-i Hümâyun Defteri 197
3.12. Eser 12 VGM, KTDBA. 1400, Sultan I. Mahmûd Vakfiyesi 202
3.13. Eser 13 Şumnu Tarih Müzesi, 0397, Şerif Halil Paşa Vakfiyesi 226
3.14. Eser 14 TSMK, R. 1360, Teberrükât-ı Medîne-i Münevvere 234
3.15. Eser 15 TİEM, 2186, Sultan I. Mahmûd Vakfiyesi 243
3.16. Eser 16 TSMK, E.H. 156, Kur'ân-ı Kerîm 249
3.17. Eser 17 VGM, KTDBA. 1399, Sultan I. Mahmûd Vakfiyesi 260
3.18. Eser 18 İYEK, GE 5585, Delâilü'l-Hayrât 276
3.19. Eser 19 TSMK, E.H.1284, Tercüme-i Reşehât Ayn'el-Hayât 283
3.20. Eser 20 DAB, OA. MFB. 97, Sultan I. Mahmûd Tuğralı Berat 291
3.21. Eser 21 DAB, OA. MFB. 106, Sultan I. Mahmûd Tuğralı Ferman 295
3.22. Eser 22 TİEM, 2234, Sultan I. Mahmûd Tuğralı Ferman 301

3.23. Eser 23 TİEM, 2380, Sultan I. Mahmûd Tuğralı Ferman 307
3.24. Eser 24 TİEM, 2241, Sultan I. Mahmûd Tuğralı Berat 312
3.25. Eser 25 DAB, OA. MFB. 89, Sultan I. Mahmûd Tuğralı Berat 319
3.26. Eser 26 TSMA, E-9469/2, Nâme-i Hümâyûn 322
3.27. Eser 27 DAB, OA. EV. VKF. 00023/18, Hüccet 330
3.28. Eser 28 CBL, T 445, Sülüs-nesih, Müteselsil Murakka' 334
3.29. Eser 29 CBL, T 447, Murakka' 341
3.30. Eser 30 TSMK, H.E.A.14, Murakka' 358

4. DEĞERLENDİRME 362

4.1. Sultan I. Mahmûd Dönemi'nde Tezhip Özellikleri 386
4.1.1. Sayfa Tasarımları ve Tezhipli Sahalar 386
4.1.1.1. Durak 391
4.1.1.2. Satır Arası Tezhibi/ Beyne's-sütûr 392
4.1.1.3. Sûre başı/Fasıl başları 393
4.1.1.4. Koltuk Tezhibi 395
4.1.1.5. Arasuyu-Kenarsuyu 398
4.1.1.6. Mushaf gülleri 401
4.1.1.7. Tığlar 402
4.1.2. Motifler 403
4.1.3. Kompozisyon Çeşitleri 425
4.1.4. Renk Tercihleri 428
4.1.5. Tezhip Teknikleri 430
4.1.6. Tablolar ve Çizelgeler 441

5. SONUÇ 459

EKLER 463

EK 1: SÖZLÜK 463

EK 2: BELGE ÇEVİRİSİ 468

KAYNAKÇA 471

KAYNAKÇA

Kitaplar

Ak, Coşkun. **Şâir Padişahlar.** 1. Basım. Ankara: Kültür Bakanlığı, 2001.

Akçay, İlhan. **Ayasofya Camii**. 1. Basım. Ankara, 1968.

Aktepe, M. Münir. **Patrona İsyanı (1730).** 1. Basım. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, 1958.

Alparslan, Ali. **Osmanlı Hat Sanatı Tarihi**. 1. Basım. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 1999.

And, Metin. **Ottoman Figurative Arts 1: Miniature**. 1. Baskı, İstanbul: Yapı Kredi Yay., 2017.

Arberry, Arthur J. **The Koran Illuminated, A Handlist of the Korans in the Chester Beatty Library**. Dublin: Hodges, Figgis & Co. Ltd., 1967.

Arel, Ayda. **Onsekizinci Yüzyıl İstanbul Mimarisinde Batılılaşma Süreci**. 1. Basım. İstanbul: İTÜ Mimarlık Fakültesi Yayınları,1975.

Arseven, Celal Esad. **Les Arts Décoratifs Turcs**. 1. Basım. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi, 1952.

Aslanapa Armağanı. 1. Basım. İstanbul: Bağlam Yayıncılık, 1996.

Atasoy, Nurhan. **15. Yüzyıldan 20. Yüzyıla Osmanlı Bahçeleri ve Hasbahçeler**. 1. Basım. İstanbul: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, 2005.

Aynur, Hatice (hzl.). **Gölgelenen Sultan Unutulan Yıllar I Mahmûd ve Dönemi (1730-1754)**. C. 1-2, 1. Basım. İstanbul: Dergâh Yayınları, 2020.

Ayverdi, Ekrem Hakkı. **Avrupa'da Osmanlı Mimârî Eserleri Bulgaristan Yunanistan Arnavudluk**. C. IV, 1. Basım. İstanbul: İstanbul Fetih Cemiyeti, 1981.

Âb-ı Hayat-Geçmişten Günümüze İstanbul'da Su ve Su Kültürü. 1. Basım. İstanbul: İstanbul 2010 Avrupa Kültür Başkenti Ajansı, 2010.

Bağcı, Serpil ve Diğerleri. **Osmanlı Resim Sanatı**. 1. Basım. İstanbul: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, 2006.

Berkes, Niyazi. **Türkiye'de Çağdaşlaşma**. Ahmet Kuyaş (Hzl.). 1. Basım. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 2003.

Birol, İnci Ayan. **Klasik Devir Türk Tezyînî Sanatlarında Desen Tasarımı, Çizim Tekniği ve Çeşitleri**. 1. Basım, İstanbul: Kubbealtı Yayınları, 2008.

Birol, İnci A. ve Derman, Çiçek. **Türk Tezyînî San'atlarında Motifler**. 10. Basım, İstanbul: Kubbealtı Neşriyâtı, 2013.

Cezar, Mustafa. **Osmanlı Başkenti İstanbul**. 1 Basım. İstanbul: EKAV, 2002.

Cezar, Mustafa. **Sanatta Batı'ya Açılış ve Osman Hamdi**. C. 1, 2. Basım, İstanbul: Erol Kerim Aksoy Kültür, Eğitim, Spor ve Sağlık Vakfı Yayınları, 1995.

Çabuk, Vahid. **Saraydan Şiirler**. 2. Basım. İstanbul: İBB Kültür A.Ş., 2017.

Çağman, Filiz ve Şule Aksoy. **Osmanlı Sanatında Hat**. 1. Basım. Ankara: T.C. Kültür Bakanlığı, Anıtlar ve Müzeler Gen. Müd. 1998.

Çağman, Filiz ve Zeren Tanındı. **Topkapı Sarayı Müzesi İslam Minyatürleri**. 1 Basım. İstanbul: 1979.

Çolak, Songül ve Metin Aydar (hzl.). **Târîh-i Göynüklü (Osmanlı Tarihi 1123-1172/1711-1759)**. 1. Basım İstanbul: Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı Yayınları, 2019.

Dallaway, James. **Constantinople Ancient and Modern, with Excurfions to the Shores and Islands of the Archipelago and to the Troad**. London: 1797.

Demiriz, Yıldız. **Osmanlı Kitap Sanatında Doğal Çiçekler**. 1. Basım. İstanbul: Hayalperest Yayınevi, 2019.

Demiriz, Yıldız. **Osmanlı Kitap Sanatında Naturalist Üslupta Çiçekler**. 1. Basım. İstanbul: İstanbul Üniversitesi, 1986, s.331.

Derman, Uğur. **Masterpieces of Ottoman Calligraphy from the Sakıp Sabancı Museum.** İstanbul: 2004.

Derman, Uğur. **Ömrümün Bereketi: 2**. 1. Basım. İstanbul: Kubbealtı Neşriyâtı, 2019.

Derman, Uğur. **Sabancı Üniversitesi Sakıp Sabancı Müzesi Hat Koleksiyonundan Seçmeler**. İstanbul, 2002.

Duda, Herbert W. **Balkantürkische Studien**. Vienna: Österreichische Akademie der Wissenscaften, Philosophisch-historische Klasse Sitzungsberichte, 26. Band, 1. Abhandlung, 1949.

Duran, Gülnur. **Ali Üsküdârî Tezhip ve Ruganî Üstâdı, Çiçek Ressamı**. 1. Basım. İstanbul: Kubbealtı Neşriyatı, 2008.

Duran, Gülnur. **Ali Üsküdârî Tezhip ve Ruganî Üstâdı, Çiçek Ressamı**. İlâvelerle genişletilmiş 4. baskı, İstanbul: Kubbealtı Neşriyatı, 2021.

Duran, Tülay. **Padişah Portreleri-Portraits of Ottoman Empire's Sultans**. 1. Basım. İstanbul: Tarihi Araştırmalar Vakfı İstanbul Araştırma Merkezi, 1999.

D'Ohsson, Ignatius Mouradgea. **Tableau Général De L'empire Othoman**, Paris, 1788–1824, vol. 4, part 1.

Göçek, Fatma Müge. **East Encounters West: France and the Ottoman Empire in the Eighteenth Century**, New York: Oxford University Press, 1987.

Habersiz Buluşma, Blind Date, Sergi Kataloğu, Sakıp Sabancı Müzesi, İstanbul, (Tarihsiz).

İnalcık, Halil. **Devlet-i 'Aliyye: Osmanlı İmparatorluğu Üzerine Araştırmalar-IV.** 11. Basım. İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2021.

İsen, Mustafa; Ali Fuat Bilkan ve Tuba Işınsu Durmuş. **Sultanların Şiirleri, Şiirlerin Sultanı**. 1. Basım. İstanbul: Kapı Yayınları, 2012.

Kadıoğlu, İdris (hzl.). **Tezkire-i Şu'arâ-yı Âmid, Ali Emîrî Efendi**, 1. Basım. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2018.

Karatay, Fehmi Edhem (hzl.). **İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi Arapça Yazmalar Kataloğu.** İstanbul: İstanbul Üniversitesi, C. 1, F. 1. 1951.

Karatay, Fehmi Edhem (hzl.). **Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi Arapça Yazmalar Kataloğu.** İstanbul: Topkapı Sarayı Müzesi Yayınları, C. 1, 1962.

Karatay, Fehmi Edhem (hzl.). **Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi Türkçe Yazmalar Kataloğu.** İstanbul: Topkapı Sarayı Müzesi Yayınları, C. 1, 1961.

Kaygısız, Mehmed. **Türklerde Müzik.** İstanbul: Kaynak Yayınları, 2000.

Koç, Mustafa (hzl.). **Tuhfe-i Hattâtîn Müstakimzâde.** İstanbul: Klasik Yayınları, 2011.

Kuban, Doğan. **Türk Barok Mimarisi Hakkında Bir Deneme**, 1. Basım. İstanbul: İstanbul Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi, 1954.

Kütükoğlu, Mübahat S. **Osmanlı Belgelerinin Dili (Diplomatik)**. İstanbul: Kubbealtı Neşriyâtı, 1994.

Mahir, Banu. **Osmanlı Minyatür Sanatı**. İstanbul: Kabalcı Yayınevi, 2004.

Meriç, Rıfkı M. **Türk Nakış Sanatı Tarihi Araştırmaları-I Vesikalar**. 1. Basım. Ankara: Ankara Üniversitesi İlâhiyat Fakültesi Türk ve İslam San'atları Tarihi Enstitüsü Yayınları, 1953.

Meyer, Franz Sales. **A Handbook of Ornament**. First American Edition, New York: The Architectural Book Publishing Company, (1920?).

Minorsky, V. **The Chester Beatty Library: A Catalogue of the Turkish Manuscripts and Miniatures**. Dublin: Hodges Figgis & Co. Ltd, 1958.

Mûcibince Amel Oluna, **Hatt-ı Hümâyûnlar Sergisi Kataloğu**. 1. Basım. İstanbul: Cumhurbaşkanlığı Yayınları, 2020.

Nadir, Ayşegül (hzl.). **Osmanlı Padişah Fermanları-Imperial Ottoman Fermans**. 1. Basım. London, 1986.

Ölçer, Nazan. **Museum of Turkish and Islamic Art.** İstanbul: Akbank Cultural and Art Publications, 2002.

Özalp, Mehmet Nazmi. **Türk Mûsıkîsi Tarihi.** C.1, İstanbul: Millî Eğitim Bakanlığı Yayınevi, 2000.

Özen, Mine Esiner. **Türk Tezhip Sanatı.** İstanbul: Gözen Yayınları, 2003.

Öztuna, Yılmaz. **Başlangıcından Zamanımıza Kadar Türkiye Tarihi XVIII. Asır (1703-1789).** 1. Basım. Hayat Yayınları, C.11, 1967.

Pala, İskender. **Şiirin Sultanları**. İstanbul: İBB, 2010.

Renda, Günsel. **Batılılaşma Döneminde Türk Resim Sanatı 1700-1850**. 1. Basım. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Yayınları, 1977.

Serin, Muhittin. **Hat Sanatı ve Meşhur Hattatlar**. İstanbul: Kubbealtı Neşriyatı, 2003.

Tanındı, Zeren. **Yazıda Âhenk ve Renk: Sadberk Hanım Müzesi Koleksiyonundan Sanatlı Kitaplar Belgeler ve Hüsn-i Hatlar**. İstanbul: Sadberk Hanım Müzesi, 2019.

Tanındı, Zeren- Kilercik, Ayşe Aldemir. **Sakıp Sabancı Müzesi Kitap Sanatları ve Hat Koleksiyonu**. (Katalog), İstanbul, 2012.

Topal, Mehmet (hzl.). **Nusretnâme Silâhdâr Fındıklılı Mehmed Ağa**. 1. Basım. Ankara: Türkiye Bilimler Akademisi, 2018.

Topkapı Palace Museum. 2. Basım, İstanbul: Bilkent Kültür Girişimi, Nisan 2014.

T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı, **Osmanlı Fermanları-Ottoman Fermans**. İstanbul: T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı Yayınları, 1992.

T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı, **Osmanlı Fermanları-Ottoman Fermans**. Ankara: T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı Yayınları, 2003.

Uluçay, M. Çağatay. **Pâdişahların Kadınları ve Kızları**. 1. Basım, Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi, 1985.

Umur, Süha. **Osmanlı Padişah Tuğraları**. İstanbul: Cem Yayınevi, 1980.

Unat, Fâik Reşit. **Osmanlı Sefirleri ve Sefaretnâmeleri**. Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları, 1968.

Unustası, Müjde (Ed.). **1400. Yılında Kur'an-ı Kerim**. İstanbul: Antik A.Ş. Kültür Yayınları, 2010.

Uzunçarşılı, İsmail Hakkı. **Osmanlı Devleti'nin Saray Teşkilatı**. Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları, 1984.

Uzunçarşılı, İsmail Hakkı. **Osmanlı Tarihi**. C.5, 6. Basım. Atatürk Kültür Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Türk Tarih Kurumu Yayınları.

Wright, Elaine. **Islam, Faith, Art, Culture: Manuscripts of the Chester Beatty Library**. Londra: Scala Publishers Ltd. and Dublin: The Chester Beatty Library, 2009.

Yücebaş, Hilmi. **Şair Padişahlar**. İstanbul: 1960.

Yüngül, Naci. **Tophane Çeşmesi**. 1. Basım. İstanbul: İstanbul Belediyesi Sular İdaresi Müdürlüğü Yayınlarından, S.4, 1958.

Makale-Kitap içinde bölüm

Akdeniz, Hüseyin Bülent. "Bestekâr Sultanların Osmanlı Musikisine Katkıları". **Osmanlı Mirası Araştırmaları Dergisi**. C.5, S.11, Mart 2018, ss.145-163.

Aktepe, M. Münir. "Nadir Şah'ın Osmanlı Padişahı I. Mahmûd'a Gönderdiği Taht-ı Tâvus Hakkında". **İÜEF Tarih Dergisi**. F.8, ss.113-122.

Aksoy, Şule. "Kitap Süslemelerinde Türk-Barok-Rokoko Üslûbu". **Sanat**. S. 6, Haziran 1977.

Alp, Şevket. "Nergis (Narcissus Tazetta L.)". **Bağbahçe Çevre Bahçe Çiçek Dergisi**. S.76, Mart-Nisan 2018.

Alp, Şevket. "Yıldızçiçeği (Dahlia ssp.)". **Bağbahçe Çevre Bahçe Çiçek Dergisi**. S.17, Mayıs-Haziran, 2008.

Alparslan, Ali. "İslâm Yazıları". **Hat ve Tezhip Sanatı**. Ali Rıza Özcan (Ed.), Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2009.

Atasoy, Nurhan. "Osmanlı'nın Çiçekleri". **Z Kültür Sanat Şehir, Mevsimlik Tematik Dergi**. İstanbul: Zeytinburnu Belediyesi, 1/2017.

Aynur, Hatice. "I. Mahmûd'un (ö. 1754) Kütüphaneleri ve Tarih Manzumeleri". **Kitaplara Vakfedilen Bir Ömre Tuhfe İsmail E. Erünsal'a Armağan-2**. İstanbul: Ülke Yayınları, 2014.

Babinger, Franz. "18. Yüzyılda İstanbul'da Kitabiyyat". **Müteferrika ve Osmanlı Matbaası**. N. Kuran-Burçoğlu ve Machiel Kiel (çev. ve hzl.), İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları, 2004.

Bayram, Sadi. "Osmanlı Devleti'nin Kuruluşunun 700. Yılı Münasebetiyle Sultan I. Mahmûd'un Vakfiyeleri". **Vakıf ve Kültür Dergisi**, Y.2, C.2, S.5, Ağustos 1999, ss.4-7.

Baysun, M. Cavid. "Eğrikapılı Râsim Efendi". **Tarih Dergisi**. C.7, S.10, 1954, ss.1-16.

Behrens-Abouseif, Doris. "The Complex of Sultan Mahmud I in Cairo". **Muqarnas**. Vol. 28, 2011.

Bodur, Fulya. "18. Yüzyılın Ünlü Bir Müzehhibi Ruganî Ali Üsküdarî". **Kaynaklar**. S. 3, Bahar/1984.

Bulut, Hülya. "Nedim ve Levnî ile Hayat Bulan Lâleler". **Doğu-Batı Düşünce Dergisi**. Y.21, S.85, Mayıs, Haziran, Temmuz, 2018, ss.257-270.

Çağ, Serap. "Kasımpatı (Chrysanthemum)". **Bağbahçe Çevre Bahçe Çiçek Dergisi**. S.14, Kasım-Aralık, 2007.

Çağman, Filiz. "Minyatür". Halil İnalcık ve Günsel Renda (Ed.). **Osmanlı Uygarlığı 2.** Ankara: Kültür Bakanlığı, 2002, ss.892-931.

Çağman, Filiz. "Selçuklu-Osmanlı (Katalog)". **Çağlar Boyu Anadolu'da Kadın-Anadolu Kadınının 9000 Yılı**. İstanbul: T.C. Kültür Bakanlığı Anıtlar ve Müzeler Genel Müdürlüğü, 1993.

Çalışkan, Ömer ve M. Serhat Odabaş. "Ekinezya (Echinacea sp.) Türleri, Genel özellikleri ve Yetiştiriciliği". **Anadolu Tarım Bilim. Dergisi.** 26 (3), 2011.

Çığ, Kemal. "Türk Kitap Kapları Asır XV-XX". **İlâhiyat Fakültesi Dergisi**. No. II-III, 1952.

Çığ, Kemal. "Türk Lâke Müzehhipleri ve Eserleri". **Sanat Tarihi Yıllığı 1969-1970**. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sanat Tarihi Enstitüsü, 1970, ss.243-252.

Çolak, Songül. "Son Demlerinde Bir Sultan: I. Mahmûd". Nedim İpek ve İbrahim Serbestoğlu (Ed.), **Doç. Dr. İlknur Karagöz'e Armağan**. Ankara: Serander Yayınları, 2020, ss.31-42.

Demiriz, Yıldız. "Topkapı Sarayı Kütüphanesindeki 413 Sayılı Sümbülnâme ve Sanatımızdaki Yeri". **Sanat Dünyamız**. S. 36, 1986, ss.23-31.

Demiriz, Yıldız. "18. Yüzyılda Çiçek Ressamlığı". **18. Yüzyılda Osmanlı Kültür Ortamı**. İstanbul: Sanat Tarihi Derneği Yayınları, 1998.

Derman, F. Çiçek. "Osmanlı Asırlarında, Üslûp ve Sanatkârlarıyla Tezhip Sanatı". **Yeni Türkiye**. 34/2000, s.629-634.

Derman, Fatma Çiçek. "Tezhip Sanatında Kullanılan Terimler, Tâbirler ve Malzeme". **Hat ve Tezhip Sanatı**. Ali Rıza Özcan (Ed.), Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2009.

Duran, Gülnur. "Edinburgh Üniversitesi Kütüphanesi'ndeki Tezhipli İki Yazma". **Essays in Memory of Hazel E. Heughan**. Edinburgh: Edinburgh, Hazel E. Heughan Educational Trust Publication:1, 2007.

Duran, Gülnur. "Osmanlı Tezhip Sanatında Naturalist Üslûpta Çiçekler". **Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**. S. 31, 2/2018.

Duran, Gülnur. "18. Yüzyıl Tezhip Sanatı". **Hat ve Tezhip Sanatı**. Ali Rıza Özcan (Ed.), Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2009.

Ekici, Sakine Akcan. "1801 Tarihli Ehl-i Hiref-i Hâssa Defterinde Osmanlı Devleti'nin Sanatkârları". **Tarih Okulu Dergisi**. Y.13, S.XLVII, Ağustos 2020, ss.2187-2221.

Erguner, Süleyman. "XVIII. Yüzyılda Mûsıkîmiz, Ney ve Neyzenler". **Yeni Türkiye Türk Mûsıkîsi Özel sayısı**. Yıl 10, Sayı 57, Mart-Nisan 2014, ss.895-912.

Ersoy, Osman. "İbrahim Müteferrika". **Milli Kütüphaneye Armağan**. Ankara: T.C. Kültür Bakanlığı Milli Kütüphane Başkanlığı, 1999.

Erünsal, İsmail E. "Osmanlı Vakıf Kütüphaneleri". **Yavuz Argıt Armağanı**. Mustafa Birol Ülker (hzl.). İstanbul, Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Kültür Yayınları, 2012.

Eryavuz, Şebnem Akalın. "Osmanlı Tombak Eserleri". **Kubbealtı Ekrem Hakkı Ayverdi Koleksiyonu'ndan Seçme Eserler Sergisi**. İstanbul: Vehbi Koç Vakfı, 2000.

Eyice, Semavi. "İstanbul'un Kaybolmuş Önemli Bir Tarihi Eseri: Fatih'te Sultan I. Mahmud Çeşmesi". **Restorasyon ve Konservasyon Çalışmaları Dergisi**. sy. 7, 2011, ss. 49-59.

Germaner, Semra. "18. Yüzyıl Resminde Elçilerle İlgili Törenler". **18. Yüzyılda Osmanlı Kültür Ortamı**. İstanbul: Sanat Tarihi Derneği Yayınları, 1998.

Güven, Umay Merve ve Diğerleri. “Calendula Officinalis L. Bitkisinin Morfolojik Özellikleri, Ektre İçeren Topikal İlaç Formülasyonu Geliştirilmesi ve İn Vitro Değerlendirilmesi”. **Lokman Hekim Dergisi**. 12(1), 2022.

Hojnik, Masa, Skerge, M. ve Knez, Z. “Extraction of lutein from Marigold Flower Petals-Experimental Kinetics and Modelling”. **LWT-Food Science and Technology**. Vol. 41, Issue 10, December 2008.

İhsanoğlu, Ekmeleddin ve Aynur, Hatice. “Yazmadan Basmaya Geçiş: Osmanlı Basma Kitap Geleneğinin Doğuşu”. **Osmanlı Araştırmaları**. XXII 2003, ss.219-255.

İkinci, Nursel. “Türkiye’nin Zambak Türkleri”. **Bağbahçe, Çevre Bahçe Çiçek Dergisi**. S.4, Nisan 2006.

İnan, Ahmet. “Hercai Menekşe (Viola L.)”. **Bağbahçe Çevre Bahçe Çiçek Dergisi**. Aralık, S.8, 2006.

İrepoğlu, Gül. “Kitaptan Tuvale (1700-1800): Yenilik ve Değişim”. **Padişahın Portresi Tesâvîr-i Âl-i Osman**. İstanbul: Türkiye İş Bankası Yayınları, 2000, ss.376-439.

İrez, Feryal. “Topkapı Sarayı Harem Bölümü’ndeki Rokoko Süslemenin Batılı Kaynakları”. **Topkapı Sarayı Müzesi Yılllık-4**. İstanbul: 1990, ss.21-54.

James, David. “The Noble Sanctuary”. **Azure 8**. 1981.

Kanoğlu, Salih Sercan. “NGBB Soğanlı Bitkiler Koleksiyonu NGBB’nin Sümbülleri”. **Bağbahçe, Çevre Bahçe Çiçek Dergisi.** S. 49, Eylül-Ekim 2013.

Karaca, Ekin. “Siklâmen (Cyclamen L.)”. **Bağbahçe Çevre Bahçe Çiçek Dergisi**. S.9, Şubat, 2007.

Karahasanoğlu, Selim. “1730 İsyanı”. Coşkun Yılmaz (Ed.). **Antik Çağ’dan XXI. Yüzyıla Büyük İstanbul Tarihi**. C.2 İstanbul: TDV İslam Araştırmaları, 2015, ss.135-143.

Kaya, Ayşe Serpil. “Türkiye’de Yetiştirilen İlk Yerli Karanfil Çeşidi Likya Kaya Karanfili (Dianthus Zonatus Fenzi. ‘Likya Kaya’)”. **Bağbahçe Çevre Bahçe Çiçek Dergisi**. S.84, Temmuz-Ağustos, 2019.

Keskin, Neslihan Koç ve Özlem Batğı. “18. Yüzyılda Yazılmış bir Lâle Şükûfenâmesi: Ferah-Engîz”. Emine Gürsoy Naskali (hzl.), **Çiçek Kitabı**. İstanbul: Dergâh yayınları, 2018.

Keskioğlu, Osman. “Bulgaristan’daki Bazı Türk Vakıfları ve Âbideleri”. **Vakıflar Dergisi**. İstanbul: Vakıflar Gen.Müd., S. 7, 1968.

Keskioğlu, Osman. “Şumnulu Şerif Halil Paşa Vakfiyesi”. **Vakıflar Dergisi**. Ankara: Vakıflar Gen. Müd., S. 19, 1985.

Kuban, Doğan. “Osmanlı Mimarlığı”. Halil İnalcık ve Günsel Renda (Ed.). **Osmanlı Uygarlığı 2.** Ankara: Kültür Bakanlığı, 2002, ss.626-697.

Mahir-Alkım, Banu. “Abdullah Buhari”. **Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu Belleteni**. S. 69, No. 348, Kasım, 1982.

Maktabi, Hadi. “Under The Peacock Throne: Carpets, Felts And Silks In Persian Painting 1736-1834”. **Muqarnas**. Vol.26, 2009.

Öçalan, Canan. “Osmanlı Sarayında Bir Botanik Kitabı: Phytanthoza Iconographia”. **Filiz Çağman’a Armağan.** Lale Uluç (hzl.), İstanbul: 2018.

Önder, Mehmet. “Zümrütlü Hançer”. **Antika**. S.2, Mayıs 1985, ss.21-23.

Özcan, Abdulkadir. “I. Mahmûd ve Döneminin Kısa Panoraması”. Hatice Aynur (hzl.), **Gölgelenen Sultan, Unutulan Yıllar, I. Mahmûd ve Dönemi (1730-1754)**. C.1, 1. Basım, İstanbul: Dergâh Yayınları, 2020.

Özkan, M. B. “Manisa veya Kır Lalesi (Anemone)”. **Ege Üni. Ziraat Fakültesi Dergisi.** C.17, No.1, 1980.

Özlük, Işılay Pınar. “Lâle’nin Seyri: Bir Çiçek Bir Devir Bir Çöküş”. **Doğu-Batı Düşünce Dergisi**. Y.21, S.85, Mayıs, Haziran, Temmuz, 2018, ss.323-347.

Özsayıner, Zübeyde Cihan. “Nuruosmaniye Camii’nin Hat Düzeni”. **Vakıf Restorasyon Yıllığı**. S.5, 2012, s.116-126.

Renda, Günsel. “Resim ve Heykel”. Halil İnalcık ve Günsel Renda (Ed.). **Osmanlı Uygarlığı 2.** Ankara: Kültür Bakanlığı, 2002, ss.932-967.

Schick, Irvin Cemil. “I. Mahmûd Döneminde Hat Sanatı”. Hatice Aynur (hzl.), **Gölgelenen Sultan, Unutulan Yıllar, I. Mahmûd ve Dönemi (1730-1754)**. C.1, 1. Basım, İstanbul: Dergâh Yayınları, 2020.

Soyhan, Cihat. “Maden Sanatı”. **Antika**. S.26, 1987.

Stanley, Tim. “Shumen as a Center of Qur’an Production in the 19th Century”. **M. Uğur Derman 65 Yaş Armağanı**. İrvin Cemil Schick (drl.). İstanbul: Sabancı Üniversitesi Yayınevi, 2000.

Takamatsu, Yoichi. “I. Mahmûd Döneminde Ayasofya Kütüphanesi ve Koleksiyonu”. Hatice Aynur (hzl.). **Gölgelenen Sultan Unutulan Yıllar I Mahmûd ve Dönemi (1730-1754).** C. 1, İstanbul: Dergâh Yayınları, 2020, ss.308-357.

Tanındı, Zeren. “Başlangıcından Osmanlı’ya Tezhip Sanatı”. **Hat ve Tezhip Sanatı**. Ali Rıza Özcan (Ed.). Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2009.

Tanındı, Zeren. “Kitap Sanatında Gelenek ve Yenilik: I. Mahmûd Dönemi”. Hatice Aynur (hzl.). **Gölgelenen Sultan, Unutulan Yıllar, I. Mahmûd ve Dönemi (1730-1754)**. C.1, 1. Basım, İstanbul: Dergâh Yayınları, 2020, ss.372-399.

Tanındı, Zeren. “Kitap ve Tezhibi”. **Osmanlı Uygarlığı-2**. Halil İnalcık ve Günsel Renda (hzl.). Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2004.

Tanındı, Zeren. “Kur’an-ı Kerim Nüshalarının Ciltleri ve Tezhipleri”. **1400. Yılında Kur’an-ı Kerim**. Müjde Unustası (Ed.). İstanbul: Antik A.Ş. Kültür Yayınları, 2010.

Tanındı, Zeren. “Türk Sanatında Kitap”. **Sakıp Sabancı Müzesi Kitap Sanatları ve Hat Koleksiyonu**. İstanbul: 2012.

Tanman, Baha. “Hekimoğlu Ali Paşa Camii’ne İlişkin Bazı Gözlemler”. **Aslanapa Armağanı**. İstanbul: Bağlam Yayıncılık, 1996.

Uzunçarşılı, İsmail Hakkı. “Osmanlılar Zamanında Saraylarda Mûsıkî Hayatı”. **Belleten**. C.41, S.161, Ocak, 1977, ss.79-114.

Ünver, A. Süheyl. “Türk Sanat Tarihinde Edirnekâri Lâke İşleri ve Sanatkârları”. **Vakıflar Dergisi**. S.6, 1965, ss.15-20.

Ünver, Süheyl. “Şumnu’da Türk Hattatları ve Eserleri”. **Belleten**. XLVII/185, 1983, s. 31-36.

Wright, Elaine- Omidvaran, Elizabeth. “An Album For Mahmûd I In The Chester Beatty Library”. Hatice Aynur (hzl.). **Gölgelenen Sultan Unutulan Yıllar I Mahmûd ve Dönemi (1730-1754)**. İstanbul: Dergâh Yayınları, C.1, 2020, ss.400-429.

Yağmurlu, Haydar. “Tezhip Sanatı Hakkında Genel Açıklamalar ve Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphânesi’nde İmzalı Eserleri Bulunan Tezhip Ustaları”. **Türk Etnoğrafya Dergisi**. S.XIII, 1973, ss.79-131.

Yavuz, Mustafa. “Kebikeç ve Düğün Çiçeği Ranunculus Asiaticus L.”. **Yeni Tıp Tarihi Araştırmaları Dergisi**. 12-13-14-15, 2006/2007/2008/2009.

Yıldız, Kerime. “Ferman ve Beratlarda Tabiî Çiçekler”. **Z Kültür, Sanat, Şehir, Mevsimlik Tematik Dergi**. 1/2017.

Bildiriler

Altun, Bahadır ve Diğerleri. “Türkiye Orman Güllerinin Morfolojik Özellikleri (Rhododendron spp.) ve Doğal Yayılış Alanları”, **VI. Süs Bitkileri Kongresi (19-22 Nisan 2016)**. Tam Metin Bildirileri Kitabı, Antalya: Batı Akdeniz Tarımsal Araştırma Enstitüsü, 2017.

Derman, F. Çiçek. “Osmanlı İstanbulu’nda Bezeme Sanatı”, **I. Uluslararası Osmanlı İstanbulu Sempozyumu, Bildiriler.** İstanbul: İBB Kültür A.Ş., 2014.

Duran, Gülnur. “Ali Üsküdârî ve Üslup Anlayışı”, **Üsküdar Sempozyumu-II Bildiriler**. C.2, İstanbul: Üsküdar Belediye Başkanlığı Üsküdar Araştırmaları Merkezi, 12-13 Mart 2004, s.234.

Duran, Gülnur. “Sultan I. Mahmûd’un Nâdir Şah’a Gönderdiği Nâme-i Hümâyun’un Bezemelerine Dâir”, **VI. Uluslararası Türk Kültürü, Sanatı ve Kültürel Mirası Sempozyumu/Sanat Etkinlikleri**. Ahmet Aytaç (Ed.). Milano: 17-21 Eylül 2012, ss.417-422.

Duran, Gülnur. “XVIII, Yüzyıl Osmanlı Tezhip Sanatında Batı Etkilerinin Mushaf Bezemelerindeki Yansımaları”, **17. Uluslararası Türk Sanatı, Tarihi ve Folkloru Kongresi/Sanat Etkinlikleri “Akademik Naile Velihanlı Armağanı”**. 05-07 Eylül 2023, Bakü, Azerbaycan. s.252.

Gemici, Nurettin. “Osmanlı’da Çevre Anlayışının Bir Tezahürü Olarak Bahçe ve Mesire Yerleri”, **Uluslararası Çevre ve Din Sempozyumu**, İstanbul: İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, C.2, (Tarih?), s.381-388.

Güler, Mustafa. “Dârussâde Ağası Beşir Ağa’nın Eyüp’teki Külliyesi İçin Tesis Ettiği Vakfı”, **Tarihi, Kültürü ve Sanatıyla Eyüp Sultan Sempozyumu X Tebliğleri**. İstanbul: Eyüp Belediyesi Kültür Yayınları, Kasım 2006.

Sabev, Orlin. “Bir Hayrat ve Nostalji Eseri: Şumnu’daki Tombul Cami Külliyesi ve Banisi Şerif Halil Paşa’nın Vakfettiği Kitapların Listesi”, **III. Uluslararası Balkan Türkolojisi Sempozyumu Bildirileri (08-12 Eylül 2003, Kotor)**. Hazırlayan Nimetullah Hafız, Prizen: BALTAM, 2011.

Sabev, Orlin. “Şumnu’daki Şerif Halil Paşa (Tombul) Camisi: Batı-Doğu Diyaloğunun İzleri (Орлин СЪБЕВ, “ДЖАМИЯТА НА ШЕРИФ ХАЛИЛ ПАША (ТОМБУЛ ДЖАМИЯ) В ШУМЕН: СЛЕДИ ОТ ДИАЛОГА МЕЖДУ ЗАПАДА И ОРИЕНТА”), **Balkanlar’da Kültürel Etkileşim ve Türk Mimarisi Uluslararası Sempozyumu (Şumnu, 17-19 Mayıs 2000) Bildiriler**, C. 2, Ankara: Atatürk Yüksek Kurumu Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları, 2001.

Taşkale, Faruk. “Tezhip Sanatında Gül Motifi”, **IV. Uluslararası Türk Sanatları, Tarihi ve Folkloru Kongresi/Sanat Etkinlikleri (14-16, 05, 2015).** Bildiriler, Konya, 2016.

Ansiklopediler

Afyoncu, Erhan. “İbrâhim Müteferrika”, **Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi**. C.21, TDV İslâm Araştırmaları Merkezi, 2000.

Aktepe, M. Münir. "Mahmûd I", **İslâm Ansiklopedisi, İslâm Âlemi Tarih, Coğrafya, Etnografya ve Biyografya Lugati**. C.7, İstanbul: Milli Eğitim Basımevi, 1993.

Arıtan, Ahmet Saim. "Ciltçilik", **Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi.** C. 7, TDV İslâm Araştırmaları Merkezi, 1993.

Arseven, Celal Esad. **Sanat Ansiklopedisi**, C.4, İstanbul: Milli Eğitim Basımevi, 1975.

Ayangil, Rûhî. "XVII. Yüzyılda Türk Mûsikîsi" **Türkler,** C.12, Ankara: Yeni Türkiye Yayınları, 2002.

Baytop, Turhan ve Cemal Kurnaz. "Lâle", **Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi**. C.27, Ankara: TDV İslâm Araştırmaları Merkezi, 2003.

Birol, İnci Ayan. "Koltuk", **Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi**. C.26, Ankara: TDV İslâm Araştırmaları Merkezi, 2002.

Birol, İnci Ayan. "Şükûfe", **Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi**. C.39, TDV İslâm Araştırmaları Merkezi, 2010.

Birol, İnci Ayan. "Tezhip", **Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi**, C.41, İstanbul: TDV İslâm Araştırmaları Merkezi, 2012.

Brickell, Christopher (Ed.). **The Royal Horticultural Society A-Z Encyclopedia of Garden Plants**. Vol.1, London: Dorling Kindersley, 2008.

Brickell, Christopher ve Zuk, Judith D. (Ed.). **The American Horticultural Society A-Z Encyclopedia of Garden Plants.** New York: DK Publishing Inc., 1997.

Çobanoğlu, Ahmet Vefa. "Seyyid Hasan Paşa Külliyesi", **Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi**. C. 37, İstanbul: TDV İslâm Araştırmaları Merkezi, 2009.

Çolak, Songül. "Patrona Halil Ayaklanması'nı Hazırlayan Şartlar ve İsyanın Pây-ı Tahttaki Etkileri", **Türkler.** C.12, Ankara: Yeni Türkiye Yayınları, 2002.

Derman, Çiçek. "İstanbul'da Tezhip Sanatı", **Antik Çağ'dan XXI. Yüzyıla Büyük İstanbul Tarihi.** C.7, İstanbul: İBB Kültür A.Ş. 2015.

Derman, Çiçek. "Türk Tezhip Sanatının Asırlar İçinde Değişimi", **Türkler**. C.12, Ankara: Yeni Türkiye Yayınları, 2002.

Derman, Fatma Çiçek. "Lale (Sanat)", **Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi**. C.27, Ankara: TDV İslâm Araştırmaları Merkezi, 2003.

Derman, F. Çiçek. "Halkârî", **Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi**. C.15, İstanbul: TDV İslâm Araştırmaları Merkezi,1997.

Derman, M. Uğur. "Hat", **Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi**. C. 16, İstanbul: TDV İslâm Araştırmaları Merkezi, 1997.

Duran, Gülnur. “Serlevha”, **Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi**. C.36, İstanbul: TDV İslâm Araştırmaları Merkezi, 2009.

Duran, Gülnur. “Tezhip”, **Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi**. C. 41, İstanbul: TDV İslâm Araştırmaları Merkezi, 2012.

Erünsal, İsmail E. “Osmanlı Vakıf Kütüphanelerinde Yapılan Kataloglama Çalışmaları ve Kataloglar”, **Türkler.** C.11, Ankara: Yeni Türkiye Yayınları, 2002.

Eyice, Semavi. “Ayasofya Şadırvanı”, **Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi**. C.4, İstanbul: TDV İslâm Araştırmaları Merkezi, 1991.

Eyice, Semavi. “Azapkapı Çeşmesi ve Sebili”, **Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi**. C.4, İstanbul: TDV İslâm Araştırmaları Merkezi, 1991.

Eyice, Semavi. “Nuruosmaniye Külliyesi”, **Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi**. C.33, İstanbul: TDV İslâm Araştırmaları Merkezi, 2007.

Özcan, Abdülkadir. “Lâle Devri”, **Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi.** C.27, Ankara: TDV İslâm Araştırmaları Merkezi, 2003.

Özcan, Abdulkadir. “Mahmûd I”, **Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi.** C.27, Ankara: TDV İslâm Araştırmaları Merkezi, 2003.

Öztuna, Yılmaz. “Mahmûd I”, **Büyük Türk Mûsıkîsi Ansiklopedisi**. C.2, Ankara: Kültür Bakanlığı, 1990.

Tanman, Baha. “Hacı Beşir Ağa Külliyesi”, **Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi**. C.3, İstanbul: Kültür Bakanlığı ve Tarih Vakfı Ortak Yayını, 1994.

Tansuğ, Sezer. “18. Yüzyılda İstanbul Çeşmeleri ve Ayasofya Şadırvanı”, **Vakıflar Dergisi.** İstanbul: Vakıflar Umum Müdürlüğü Neşriyatı, S.VI, 1965.

Uslu, Recep. “Osmanlı’dan Cumhuriyet’e Müzik Teorisi Eserleri”, **Türkler.** C.12, Ankara: Yeni Türkiye Yayınları, 2002.

Uzun, Mustafa İsmet. “Hilye”, **Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi**. C.18, İstanbul: TDV İslâm Araştırmaları Merkezi, 1998.

Tezler

Aksoy, Yeşim. “Tire Necip Paşa Kütüphanesi’nde Bulunan El Yazması Kur’ân-ı Kerîm’ler”, **Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.** Atatürk Üniversitesi, SBE, 2011.

Ataker, Yasemin. “Tire Necip Paşa Kütüphanesi’ndeki Mushaf Tezyinatı ile Bazı Edebi Yazma Tezyinatlarının Karşılaştırılması”, **Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.** Dokuz Eylül Üniversitesi, GSE, 2019.

Aypay, A. İrfan. “Nahifi Süleyman Efendi (Hayatı, Eserleri, Edebi Kişiliği ve Divanı’nın Tenkitli Metni)”, **Yayınlanmamış Doktora Tezi.** Selçuk Üniversitesi SBE, 1992.

Bilaloğlu, Ahmet. “Contextualizing an 18th Century Ottoman Elite: Şerif Halil Paşa of Şumnu And His Patronage”, **Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.** Sabancı Üniversitesi Sanat ve Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2011.

Coşkun, İlkay. “Bazı Mevsimlik Çiçeklerin Kesme Çiçek Olarak Kullanılma Potansiyellerinin İncelenmesi” **Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.** Eskişehir Osmangazi Üniversitesi FBE, 2021.

Duran, Gülnur. “Ali Üsküdârî, Motif ve Üslûp Anlayışı”, **Yayınlanmamış Sanatta Yeterlik Tezi.** Marmara Üniversitesi, SBE, 1996.

Elitok, Hüseyin. “Vakıflar Genel Müdürlüğü Arşivinde Bulunan Hanım Sultanlara ve Padişahlara Ait Bir Grup Vakfiyenin Hat, Tezhip ve Cilt Bakımından İncelenmesi”, **Yayınlanmamış Doktora Tezi.** Atatürk Üniversitesi, SBE, 2014.

Elkıran, Gülşen Aslan. “Ankara Vakıf Eserleri Müzesi’nde Bulunan Tezhipli Eserlerin Süsleme Özellikleri”, **Yayınlanmamış Sanatta Yeterlik Tezi.** Gazi Üniversitesi EBE, 2012.

Gündüz, Betül. “Tezhip Sanatının Uygulanma Sahaları”, **Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.** Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, GSE, 2022.

Hacımeyliç, Kazım. “Osmanlı Cild Sanatında Saray Bosna’daki Gazi Hüsrev Bey Kütüphânesi’ndeki Nadir Eserlerin Yeri, Önemi ve Korunması”, **Yayınlanmamış Doktora Tezi.** Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi SBE, 1997.

İnay, Özlem. “Türk İslam Kitap Sanatlarında Lake Cild Tasarımları”, **Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.** Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi SBE, 2006.

Korkmaz, Harun. “İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi’ndeki Musiki Yazmalarının Kataloğu”, **Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.** İstanbul Üniversitesi SBE, 2014.

Kuş, Onur. “Bazı Ranunculus Çeşitlerinin Morfolojik ve Fenolojik Özelliklerinin Araştırılması”, **Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.** Ege Üni. FBE, 2012.

Ocakdan, Büşra. “Sabancı Müzesi Kitap Sanatları ve Hat Koleksiyonundan Seçilmiş En’am-ı Şeriflerde Müzehhep Unvan Sayfalarının Tezhip Sanatı Açısından İncelenmesi”, **Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.** Sakarya Üniversitesi SBE, 2019.

Özhatay, Enis Cem. "Türkiye'nin Peyzajda Kullanılabilecek Bazı Doğal Bitkileri", **Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.** Marmara Üniversitesi, FBE., 2009.

Rüstem, Ünver. "Architecture for a New Age: Imperial Ottoman Mosques in Eighteenth-Century Istanbul", **Yayınlanmamış Doktora Tezi.** Harvard University, Graduate School of Arts and Sciences, May 2013.

Şahin, Caner. "Bursa Türk-İslam Eserleri Müzesi'nde Sergilenen Tezhipli Yazmalar", **Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.** Dokuz Eylül Üniversitesi, GSE, 2011.

Tekiner, Figen "15. ve 20. Yüzyıllar Arasında Yapılmış Tuğra Tezhiplerinin Renk, Motif ve Tasarım Açısından İncelenmesi", **Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.** Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, GSE, 2022.

Ürkündağ, Ayhan. "Darüssaâde Ağası Hacı Beşir Ağa ve Hayratı", **Yayınlanmamış Doktora Tezi.** Afyon Kocatepe Üniversitesi SBE, 2017.

Sözlükler

Ayverdi, İlhan. **Kubbealtı Lügatı, Asırlar Boyu Târîhî Seyri İçinde Misalli Büyük Türkçe Sözlük**, C.1, İstanbul: Kubbealtı Neşriyatı, 2006.

Ayverdi, İlhan. **Kubbealtı Lügatı, Asırlar Boyu Târîhî Seyri İçinde Misalli Büyük Türkçe Sözlük**, C.2, İstanbul: Kubbealtı Neşriyatı, 2006.

Ayverdi, İlhan. **Kubbealtı Lügatı, Asırlar Boyu Târîhî Seyri İçinde Misalli Büyük Türkçe Sözlük**, C.3, İstanbul: Kubbealtı Neşriyatı, 2006.

Baytop, Turhan. **Türkçe Bitki Adları Sözlüğü**, 3. Baskı, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 2007.

Turani, Adnan. **Sanat Terimleri Sözlüğü**, İstanbul, Remzi Kitabevi, 1993.

El Yazmaları

Ahmed b. Mahmûd, **Târîh-i Göynüklü**, Berlin: Berlin Staatsbibliothek Orientabteilung, Ms. or. quart. 1209, v.367a.

Ehl-i Hiref Defteri. Hicrî 1146, BOA. MAD.d.19635.

Hesap Pusulası, Hicrî 1147, İstanbul. BOA. AE. SMHD I 146-10905.

Ebûbekir Ağa, **Şarkı Mecmuası**, İstanbul: İÜNEK-TY 5658, v.214a-215b

Risâle-i İstanbul, BnF, Supplement turc 881.

Suyolcuzâde Mehmed Necîb Efendi, **Devhatü'l-Küttâb**, TSMK. E.H. 1232/3, v.115a.

Menâkib-i Tiryâki Hasan Paşa, BnF, Supplement turc 873.

Tuhfet el-Kibâr fî Esfâr el-Bihâr, BnF, Supplement turc 882.

Web Sayfaları

https://www.christies.com/lot/lot-1318191 Dijital Müzayede Kataloğu.

https://hageselskapet.no/rogaland/hvitveis-er-ikke-bare-hvit